

Investigation of family functions in relation to different professional groups

Meslek gruplarına göre aile içi fonksiyonların araştırılması

Habibe Inci¹
Ali Ramazan Benli²

Abstract

Introduction: The aim of this study is the investigation of family functions in relation to different professional groups.

Material and methods: In this study 153 individuals of various profession groups were evaluated who were applied to Family Medicine clinic of Medical Faculty A questionnaire consisting of 60 questions about demographic data and family functions is performed in different professional groups has been applied to patients who came to family medicines clinics of the Hospitals of School of Medicine. This study was performed between November 2006-November 2007. Appropriately answered 153 questionnaires have been evaluated.

Findings: The families of educations scored high at the level of “healthy functioning” in the general scales of the Family Assessment Device (FAD). The families of police force scored high at the level of “unhealthy functioning” in the general scales of the FAD. Working women had high FAD subscale scores except for the behaviour control subscales. Level of income was found to be correlated with the roles, emotional reaction, relations, behaviour control, general function and total point subscales of the FAD. The increase in the number of people was also found to be inversely correlated with Emotional Function subscales of the FAD. The number of people and the duration of marriage

Özet

Giriş: İnsan, aile ve toplum ile etkileşim içinde yaşar. Aile fonksiyonlarını etkileyen aile içi ve dışı faktörlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi giderek önem kazanmaktadır. Bu çalışmada, meslek gruplarına göre aile fonksiyonlarının etkilenme durumu incelendi.

Yöntem: Bu araştırmada Kasım 2006-Kasım 2007 tarihleri arasında Tıp Fakültesi Hastanesi Aile Hekimliği polikliniğine başvuran değişik meslek gruplarından 153 kişi değerlendirilmeye alındı. Çalışmaya katılan bireylerin aile reisleri mesleklerine göre tabakalara ayrılarak,sağlıkçı, eğitimci, teknik eleman (mühendis-mimarvb.), serbestmeslek, emniyet mensubu (polis) olmak üzere 5 meslek grubu oluşturuldu. Araştırmada erkek meslek gruplarına göre kota örnekleme ile örnek toplandı. Örnekleme oluşturan bireylere Aile Değerlendirme Ölçeği (ADÖ) uygulanmıştır. Veriler, ADÖ Puanlama çizelgesine göre değerlendirilmiştir.

Bulgular: Eğitimcilerin aile içi fonksiyonları diğer gruplardan daha iyi, emniyet mensuplarının ise diğer gruplara göre daha kötü bulunmuştur. Çalışan kadınlar, ev hanımları ile kıyaslandığında problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, ilgi gösterme, genel işlevler ve toplam puanlar arasında çalışan kadın lehine istatistiksel olarak anlamlı fark görülmüştür. Gelir düzeyi arttıkça, roller, duygusal tepki verme, ilgi, davranış kontrolü ve genel işlevler faktörleri ile

¹M.D., Karabük Education and Research Hospital, drhbesler@yahoo.com

²Assist Prof., Karabük University, Medical Faculty, Department of Family Medicine, dralibenli@gmail.com

was also found to be inversely correlated with general function subscales of the FAD. Roles subscale of the FAD was found to be correlated with the level of income and male's profession. Total score of the FAD was found to be correlated with the male's profession, level of income.

Discussion: According to the results of our study, the level of education should be increased to improve family functions. With people who experience exhaustion. Family relations should also be investigated and if necessary family problems should be discussed and family support should be given. Educational programmes should be planned and carried out with respect to the needs of parents and spouses. Family and marriage consultation programmes should be developed and applied effectively throughout the country. In this respect, Family Medicine may play a vital role in the family consultancy. The family physician should be qualified in his/her field to achieve the best results.

Keywords: Professional; family function; education.

[\(Extended english abstract is at the end of this document\)](#)

Giriş

İnsan, aile ve toplum ile etkileşim içinde yaşar. Aile fonksiyonlarını etkileyen aile içi ve dışı faktörlerin incelenmesi ve değerlendirilmesi giderek önem kazanmaktadır. Çok önemli fonksiyonları olan aile cemiyetin temel yapı taşıdır. Aile yapısı sağlam olan cemiyetler sürekli yaşayabilirler (S., 2014).

Aile fonksiyonlarını yerine getiren ve üyelerine tam bir doyum sağlayan ailelere sağlıklı aile denir. Sağlıklı ailenin fonksiyonları duyguları paylaşma, bireysel farklılıkları kabullenme, ilgi ve sevgi duygularının gelişimi, işbirliği, mizah duygusu, yaşamı sürdürmek ve güvenlik için temel ihtiyaçların karşılanması, problem çözme, taahhüt, takdir duygularını ifade etme, iletişim, birlikte zaman geçirme, maneviyat, başa çıkma becerileri olarak sıralanmaktadır (S., 2014).

Aile fonksiyonlarının birkaç farklı bölümünün yeterince yerine getirilememesi nedeniyle sağlıklı aileler oluşabilir. Sağlıklı aileler dengede durmayı başarırken, sağlıklı aileler bunu başaramazlar. Yapılan çalışmalarda, geleneksel ailelerin çekirdek ailelere göre, görücü usulüyle

toplam puan iyileşmektedir. Birey sayısı arttıkça duygusal tepki verme faktörü kötüleşmektedir. Birey sayısı arttıkça ve evlilik süresi uzadıkça genel işlevler faktörleri kötüleşmektedir. Erkek mesleği ve gelir düzeyinin roller faktörü üzerine ayrı ayrı ve birlikte etkili olduğu görülmektedir. Erkek mesleğinin toplam puana tek başına ve gelir düzeyi ile birlikte diğer faktörlerden daha etkili olduğu görülmektedir.

Tartışma: Çalışmamızın sonuçlarına göre, aile içi fonksiyonların daha iyi olması için yaygın eğitim imkanları artırılmalıdır. Emniyet mensupları gibi tükenmişlik yaşayan kişilerde, aile ilişkileri de araştırılmalı ve gerektiğinde aile sorunları ele alınmalı ve aile desteği sağlanmaya çalışılmalıdır. Eşlerin ve anne-babaların gereksinimleri doğrultusunda eğitim programları planlanmalı ve yürütülmelidir. Aile ve evlilik danışma programları tüm ülke geneline yaygınlaştırılarak etkin bir şekilde yürütülmelidir. Bu anlamda aile odaklı yaklaşımı benimseyen Aile Hekimliği disiplinine önemli görevler düşmektedir. Aile hekimi sahada bu becerisini kullanabilir donanımında olmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Meslek; aile fonksiyonları; eğitim.

evlenenlerin tanışarak evlenenlere göre, öğrenim düzeyi düşük ebeveynlerin öğrenim düzeyi yüksek ebeveynlere göre, ev hanımlarının ailelerinin çalışan kadınların ailelerine göre, kamu kurumu dışında çalışan kocaların ailelerinin kamu kurumunda çalışan kocaların ailelerine göre, ekonomik düzeyi düşük ailelerin ekonomik düzeyi yüksek ailelere göre aile fonksiyonları daha sağlıklı bulunmuştur (Combs-Orme & Thomas , 1997).

Meslek, insanın yaşamını sürdürebilmek için icra ettiği ve genellikle yoğun bir eğitim, çalışma, bilgi birikimi, seçilen mesleğe bağlı olarak yetenek geliştirmeyi gerektiren ve tüm bu sürecin sonunda kişilerin kazandığı unvandır.

Öğrenim seçimi, meslek seçimi ve eş seçimi hayatın üç önemli kararıdır. Bu üç karar, bireyin hayat tarzını ve bütün hayatının akışını etkiler. Bu çalışmada, meslek gruplarına göre aile fonksiyonlarının etkilenme durumu incelendi.

Yöntem

Bu araştırmada Kasım 2006-Kasım 2007 tarihleri arasında Tıp Fakültesi Hastanesi Aile Hekimliği polikliniğine başvuran değişik meslek gruplarından 153 kişi değerlendirilmeye alındı. Araştırmaya katılan kişilere yüz yüze görüşülerek anket uygulandı.

Çalışmaya katılan bireylerin aile reisleri mesleklerine göre tabakaya ayrılarak sağlıkçı, eğitimci, teknik eleman (mühendis-mimar vb), serbest meslek, emniyet mensubu (polis) olmak üzere 5 meslek grubu oluşturuldu. Araştırmada erkek meslek gruplarına göre kota örnekleme ile örnek toplandı. Kişiler meslekleri sorularak çalışmaya dahil edildi. Örnekleme oluşturan bireylere adı-soyadı, erkeğin yaşı, kadının yaşı, erkeğin mesleği, kadının mesleği, aile reisinin kim olduğu (tamamı erkek), ailenin kaç kişiden oluştuğu, aylık gelir durumu, kaç yıllık evli oldukları ve Aile Değerlendirme Ölçeğinde (ADÖ) bulunan 60 soru sorulmuştur. Veriler, ADÖ Puanlama çizelgesine göre değerlendirilmiştir.

Aile Değerlendirme Ölçeği: Ailenin işlevlerini hangi alanlarda yerine getirdiği ya da getiremediğini ailelerin algılamalarına göre değerlendirmeyi sağlayan bir kendini bildirim (self-report) ölçeğidir. ADÖ, Mc Master Aile İşlevleri Modelinin (Mc Master Model of Family Functioning) klinik olarak aileler üzerine uygulanmasıyla elde edilmiştir. Toplam 60 madde ve yedi alt ölçekten oluşmaktadır. Bunlar; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verebilme, gereken ilgiyi gösterebilme, davranış kontrolü ve genel işlevlerdir. Aile üyelerinden, okudukları test maddelerinden kendilerine uygun olanı seçmeleri istendi. Seçenekler dört grupta toplandı: aynen katılıyorum, büyük ölçüde katılıyorum, biraz katılıyorum, hiç katılmıyorum. Elde edilen puanlar her alt boyut için toplanarak ortalaması alındı. Böylece her bir aile üyesi için yedi alt ölçek puanı elde edildi. Kuramsal olarak 2

ayırt edici bir sayıdır ve 2'nin üzerindeki puan ortalamaları aile işlevlerinde sağlıksızlığa doğru gidişin bir göstergesi olarak kabul edildi.

SPSS programında analizlerle grupların destrüktif özellikleri tayin edildi. Her bir erkek meslek grubuna göre Mc Master ADÖ puan ortalamaları karşılaştırıldı. İlk karşılaştırmada genel fark için Kruskal Wallis testi uygulandı. Kruskal Wallis testinin sonuçlarının anlamlı olup olmadığını anlamak için alt gruplara Mc Winney testi uygulandı. Mc Master ADÖ alt grupları üzerine değişik faktörlerin etkilerini bir arada görmek için faktöryel ANCOVA uygulandı. Mc Master ADÖ ile diğer değişkenler arasına sperman korelasyon testi uygulandı.

Bulgular

Çalışmaya 153 kişi dahil edildi. Her aileden bir eş (45 kadın veya 108 erkek) ölçeği doldurmuştur. Ölçeği dolduranların aile reisi olarak ifade ettikleri kişinin (erkek) mesleğine göre 30'u eğitimci, 31'i sağlıkçı, 30'u emniyet mensubu, 32'si teknik personel, 30'u serbest meslek mensubu idi. Ölçeği dolduran erkeklerin yaş ortalaması 36.2, ilk evlilik yaşı ortalaması 27.3, evlilik süresi ortalaması 8.9 idi (Tablo1). Ölçeği dolduran kadınların yaş ortalaması 30.3, ilk evlilik yaşı ortalaması 23.9, evlilik süresi ortalaması ise 6.3 idi. Eğitimciler %66.7, sağlıkçılar %83.9, teknik personel %31.3 oranında kendi meslektaşlarıyla evli olup, emniyet mensupları %40, serbest meslek grupları %50 oranında ev hanımı ile evli olduğu saptandı. Kadınların meslekleri açısından bakıldığında %35'i sağlıkçı, %26'sının ev hanımı olduğu tespit edildi (Tablo2).

Tablo 1. Kadın mesleğine göre sosyodemografik özellikleri

Kadın meslek		Yaş	Evlilik yılı	Birey sayısı	Gelir
	Sayı (%)	Ort ± S.S	Ort ± S.S.	Ort ± S.S.	Ort ± S.S.
Eğitimci	28 (%18)	32,1±6,2	5,9 ± 4,9	3,3 ± 1,1	2535 ± 779,4
Sağlıkçı	54 (%35)	32,3±6	6,6 ± 5,4	3,3 ± 1,1	3309 ± 1488
Emniyet mensubu	5 (%3)	32,8±4,7	9,2 ± 5,1	3,2 ± 0,8	2020 ± 286
Teknik eleman	22 (%14)	34,5±5,3	7,4 ± 4,6	3,8 ± 0,9	2586 ± 904
Serbest meslek	4 (%2)	43±7,3	12,5 ± 9,4	4,5 ± 0,5	3250 ± 1190
Ev hanımı	40 (%26)	38,4±7,3	11,6±7,2	4,4±1	1882±989

Tablo 2. Meslek gruplarına göre evlilik durumu

Erkek meslek	Kadın meslek						
	Eğitimci	Sağlıkçı	Güvenlik	Teknik	Serbest	Ev hanımı	Toplam
Eğitimci	20 (%67)	4 (13.3)	0	1 (3.3)	1 (3.3)	4 (13.3)	30
Sağlıkçı	2 (6.5)	26 (%84)	0	0	0	3 (9.7)	31
Emniyet mensubu	1 (3.3)	8 (26.7)	3 (10)	6 (20)	0	12 (%40)	30
Teknik	4 (12.5)	9 (28)	2 (6.3)	10 (31.3)	1 (3)	6 (18.8)	32
Serbest	1 (3.3)	7 (23.3)	0	5 (16.7)	2 (6.7)	15 (50)	30
Toplam	28 (18.2)	54 (35.3)	5 (3.3)	22 (14.4)	4 (2.6)	40 (26)	153

Gelir düzeyi açısından baktığımızda ev hanımları ve emniyet mensuplarının gelir düzeyi diğerlerinden düşük idi. Emniyet mensuplarının % 40'ı ev hanımları ile evli olduğundan eve giren para ortalaması düşük idi. Mc Master'a göre kadın meslekleri karşılaştırılmış ve buna göre gruplar arasında Mc Master faktör puanları bakımından anlamlı fark bulundu ($p < 0.001$). Eğitimcilerin skorları diğer gruplardan daha düşük (olumlu durumun göstergesi), emniyet mensuplarının skorları diğer gruplardan daha yüksek (olumsuz durumun göstergesi) bulundu.

Kadın meslek gruplarında çalışan ve çalışmayan alt gruplar arasında faktör ortalamaları için ikili karşılaştırma yapıldı. Kadın mesleğine göre çalışan ve çalışmayan alt gruplar arasında; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, ilgi gösterme, genel işlevler ve toplam puanlar arasında anlamlı fark görüldü ($p < 0.001$).

Çalışmaya katılan emniyet mensuplarının yaşı, evlilik süresi ortalaması ve birey sayısı en yüksek olup, aylık gelir ortalaması en düşüktü. Sağlık mensuplarının ise yaşı, evlilik süresi ortalaması ve birey sayısı en düşük olup, aylık gelir ortalaması en yüksekti. Aile içi rollerde erkek mesleği, kadın mesleğine göre daha etkili görüldü. Erkeklerin mesleklerinin karşılaştırılmasında gruplar arasında genel olarak Mc Master faktör puanları bakımından anlamlı fark bulundu. Bütün parametrelerde $p < 0.001$ düzeyinde anlamlı sonuç izlendi (Tablo 3).

Tablo 3. Erkek mesleklerinin Mc Master faktör puanları

Meslek	Sayı	Problem çözme	İletişim	Roller	Duygusal tepki	İlgi gösterme	Davranış kabiliyeti	Genel işlev	Toplam
Eğitimci	30	1.3 ± 0.44	1.37 ± 0.33	1.5 ± 0.42	Ort ± S.S.	1.43 ± 0.32	1.48 ± 0.45	1.26 ± 0.31	1.37 ± 0.32
sağlıkçı	31	1.43 ± 0.42	1.54 ± 0.42	1.62 ± 0.39	1.34 ± 0.36	1.48 ± 0.35	1.45 ± 0.37	1.28 ± 0.29	1.44 ± 0.27
Emniyet mensubu	30	2.25 ± 0.84	2.28 ± 0.72	2.24 ± 0.81	2.33 ± 0.96	2.36 ± 0.82	2 ± 0.68	2.4 ± 0.82	2.28 ± 0.77
Teknik personel	32	1.9 ± 2.58	2 ± 2.56	1.67 ± 0.31	1.74 ± 2.43	1.93 ± 2.21	1.98 ± 2	1.83 ± 2.59	1.5 ± .24
Serbest	30	1.96 ± 0.65	1.93 ± 0.68	2 ± 0.57	1.93 ± 0.7	1.98 ± 0.61	2 ± 0.49	1.93 ± 0.73	1.95 ± 0.57
p*		< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001	< 0.001

Bunun üzerine gruplar arasında faktör ortalamaları için ikili karşılaştırmalar yapıldı.

Eğitimciler ile emniyet mensupları ve serbest meslek mensupları arasında; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, ilgi gösterme, davranış kontrolü, genel işlevler toplam puanlar arasında anlamlı fark görüldü ($p < 0.001$).

Eğitimci ve teknik mensupları arasında; problem çözme, iletişim, roller, genel işlevler toplam puanlar arasında anlamlı fark görüldü ($p < 0.001$).

Sağlıkçılar ile emniyet mensupları ve serbest meslek mensupları arasında; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, ilgi gösterme, davranış kontrolü, genel işlevler toplam puanlar arasında anlamlı fark görüldü ($p < 0.001$).

Sağlıkçı ve teknik mensupları arasında; genel işlevler toplam puanlar arasında anlamlı fark görüldü ($p < 0.001$).

Emniyet ve serbest meslek mensupları arasında, iletişim ve toplam puanlar arasında anlamlı fark görüldü.

Eğitimci ve sağlık mensupları arasında; problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, ilgi gösterme, davranış kontrolü, genel işlevler toplam puanlar arasında anlamlı fark olmadığı görüldü ($p < 0.001$).

Anket faktör puanları arasındaki korelasyonlarda gelir düzeyi arttıkça roller, ilgi, davranış kontrolü, genel işlevler, duygusal tepki verme ve toplam puanın faktörünün iyileştiği görüldü ($p < 0.001$).

Birey sayısı arttıkça duygusal tepki verme faktörünün, birey sayısı arttıkça ve evlilik süresi uzadıkça ise genel işlevler faktörünün kötüleştiği görüldü ($p < 0.001$).

Daha sonra Mc Master alt Faktörlerine etki eden diğer etkenlerin birlikte değerlendirilmesi amacı ile Faktöryel ANCOVA yöntemini kullanılarak analiz yapıldı. Böylece erkek mesleği, kadın mesleği, kadının çalışması, yaş, evlilik yılı, birey sayısı, gelir düzeyi, erkek mesleği ve gelir düzeyi, erkek mesleği ve birey sayısı, erkek mesleği ve evlilik yılı etkenlerinin alt faktörler üzerindeki etkileri birlikte değerlendirildi.

ANCOVA yöntemine göre roller faktörü üzerine erkek mesleği ve gelir düzeyinin ayrı ayrı ve birlikte etkili olduğu görüldü.

ANCOVA yöntemine göre erkek mesleğinin toplam puana tek başına, gelir düzeyi ile birlikte ve birey sayısı ile birlikte diğer faktörlerden daha etkili olduğu görüldü.

Tartışma ve Sonuç

Çalışmamızdaki sonuçlara göre erkeğin mesleği aile fonksiyonlarını etkilemektedir. Bu meslek gurupları içinde farklı meslek gurupları arasında problem çözme, iletişim, roller, duygusal tepki verme, ilgi gösterme, davranış kontrolü, genel işlevler toplam puanlar açısından bir fark

saptanmıştır. Gelir düzeyinin aile içi roller üzerine etkili olduğu tespit edilmiştir. Erkek mesleği tek başına olduğu gibi diğer parametrelerle birlikte de toplam puanı etkilemektedir. Erkek mesleği gelir düzeyi ile birlikte toplam puanı etkilemektedir.

Battal ve ark.nın yaptığı çalışmada eşiyle arasında anlaşmazlık çıkan erkeğin mesleği ile anlaşmazlık sebebi arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Yine aynı çalışmada, eşiyle arasında anlaşmazlık çıkan erkeğin geliri ile anlaşmazlık sebebi arasında ilişki olduğu bulunmuştur. Yüksek gelir grubundaki erkeklerin, diğer sebeplere göre yüksek oranda boşanma ile karşı karşıya kaldığı tespit edilmiştir. Kadınların gelir seviyesi ile ailelerinde ortaya çıkan anlaşmazlıkların türleri arasında özel bir ilişki saptanmamıştır. Ayrıca kadının gelir seviyesi arttıkça aile içinde problemlerin nitelik değiştirmedeği görülmüştür (Battal, 2008). Bizim çalışmamızda da erkeğin mesleği ile aile fonksiyonları arasında ilişki bulunmuştur. Bu durum toplumumuzun ataerkil yapısına bağlanabilir.

Çilli ve ark.nın yaptığı bir çalışmada ev kadınlarında psikolojik belirti şiddeti daha fazla bulunmuş ve bu durum ev kadınlarındaki toplam aile geliri ve eğitim düzeylerinin çalışan evli kadınlardan daha düşük olmasına bağlanmıştır (Çilli, Kaya, Bodur, & Özkan, 2004). Çalışmamıza göre kadının çalışıyor olması aile fonksiyonlarını olumlu etkilemektedir. Bu durumu, çalışan kadının bulunduğu ortamın evden farklı zenginliğine, dünya ile bağlantısına, zamanı daha iyi kullanma yönünde geliştirdiği beceriye bağlayabiliriz.

Kabaklı ve ark. yaptıkları çalışmada öğretmenlerin aile işlevlerinin ve fonksiyonlarının puanının iyi düzeyde olduğunu bulmuşlardır (Kabaklı Çimen, 2015). Çalışmamızda da eğitimci ve sağlıkçı meslek gurubundan ailelerin diğer ailelere göre aile içi fonksiyonlarının daha iyi olduğu saptanmıştır. Bu durum eğitim-aile-iletişim üçgeninin gereklerini uygulamada eğitimci ve sağlıkçıların yeterli donanıma sahip olmalarına bağlı olabilir.

Aile ve meslek bireyin hayatının iki önemli alanını oluştursa da, kişinin hayatı temelde bir bütündür ve tektir. İş ve aile rolleri birey hayatında iç içe geçmiş halde bulunur ve bu roller sürekli etkileşim halindedir. Birisindeki olumlu ya da olumsuz durum diğerini çok kolaylıkla etkileyebilmekte ve duruma göre pozitif ve negatif etkiye bulunabilmektedir (Arslan, 2012).

Aile yapısını güçlendirmede sağlıklı iletişimin rolü büyüktür. Yapılan araştırmalarda tükenmişliğin en sık görülebileceği mesleklerden birinin de polisler olduğunu ortaya koymaktadır (Çebi & Erdoğan, 2014). Ülkemizde ve dünyada gerçekleştirilen stres tarama çalışmalarında, polis stresinin genellikle çalışma ortamının organizasyonu ve işletme politikaları ile ilgili olduğu sonucuna varılmıştır (Yıldırım & Hacıhasanoğlu, 2011). Çalışmamızda da emniyet mensuplarının aile içi iletişim puanları ve toplam puanlarının diğer meslek guruplarından anlamlı olarak kötü olduğu saptanmıştır. Bu sorun tükenmişlik sendromu ile ilişkili olabilir.

Literatürde ailede birey sayısı arttıkça fiziksel bazı hastalıkların artışı ile ilgili çalışmalar sıklıkla görülmektedir. Giray ve ark.nın yapmış oldukları çalışmada ev ortamı kalabalık olan aile çocuklarında paraziter enfeksiyonun daha yüksek oranda olduğu saptanmıştır (Giray & Keskinoglu, 2006). Ayçicek ve ark.nın yaptıkları çalışmada ise tüberkülozun insidansı son yıllarda hem gelişmekte olan hem de gelişmiş ülkelerde artış göstermiş, bu konuda aşırı kalabalık aileler de sorumlu tutulmuştur (Ayçicek, Aktaş, & Çelen, 2006). Kalabalık ailenin bireysel tepki gösterme üzerine etkileri ile ilgili yapılan bir çalışmada iletişim, roller, duygusal tepki verme ve davranış kontrolü alt ölçeklerinin geniş aile tipinde yaşayan kadınların algılamasının çekirdek aile kadınından daha kötü olduğunu göstermektedir (Özçetin, Mayda, Karaca, & Akkuş, 2007). Benzer amaçla yapılan başka bir çalışmada ise, ailesinde yaşayan birey sayısı arttıkça öğrencilerin saldırganlık ölçeğinden aldığı puanların arttığı saptanmıştır (Ayan, 2007). Çalışmamızda da aile içindeki birey sayısı arttıkça duygusal tepki verme ve genel işlev faktörünün literatüre uygun olarak kötüleştiği saptanmıştır.

Sardoğan ve ark. yaptıkları çalışmada şiddete dönük suç işleyen anti sosyal bireylerde; ailenin eğitim ve ekonomik düzeyinin düşük, aile bağlarının ve anne-baba-çocuk ilişkisinin zayıf olduğu saptanmıştır (Sardoğan & Kaygusuz, 2006). Yaptığımız çalışmada gelir düzeyi ile aile içi roller, duygusal tepki verme, davranış kontrolü, ilgi, genel işlevler puanı ve toplam puan arasında negatif korelasyon görülmektedir. Bu da gelir düzeyi kötüleştikçe aile içi fonksiyonların olumsuz yönde etkilendiğini bize göstermektedir.

Literatürde aile fonksiyonlarının sosyo-ekonomik düzey, sosyal destek, ebeveyn tutumlarından etkilendiği ortaya çıkmıştır (Pettersson & Hawley, 1998). Nazlı ve ark. yaptıkları 520 aile üyesi ile yaptıkları çalışmada ekonomik düzeyi düşük ailelerin ekonomik düzeyi yüksek ailelere göre aile fonksiyonları daha sağlıklı bulunmuştur (S., 2014). Ailelerin çoğunluğu gelir yetersizliği nedeniyle gelirin kullanımı konusunda problemle karşılaşmaktadırlar. Bu noktada da resmi ve sosyal destek mekanizmalarının, yoksullara yardım ederken aile dinamiklerini olumlu etkilediği anlaşılabılır.

Sonuç olarak, eğitimci ve sağlıkçı meslek gurubundan ailelerin diğer ailelere göre aile içi fonksiyonlarının daha iyi olduğu saptanmıştır. Bu sonucun yaşam boyu eğitime bağlı olduğunu düşünmekteyiz. Emniyet mensuplarının iletişim puanları ve toplam puanları diğer meslek guruplarından anlamlı olarak kötü olduğu saptanmıştır. Tükenmişliği sıkça yaşayan emniyet mensuplarında, aile ilişkileri de araştırılmalı ve gerektiğinde aile desteği sağlanmaya çalışılmalıdır. Emniyet teşkilatının kendi içinde vereceği tükenmişlik ile ilgili bilgilendirme ve tükenmişliğin yönetimi konularında hizmet içi destek programları, aile fonksiyonları düzeltmek adına yararlı olacaktır. Çalışmamızda aile içindeki birey sayısı arttıkça ve gelir düzeyi kötüleştikçe aile içi fonksiyonların olumsuz yönde etkilendiğini saptanmıştır. Anne-babaların gereksinimleri

doğrultusunda eğitim programları planlanmalı ve yürütülmelidir. Bu anlamda aile odaklı yaklaşımı benimseyen aile hekimliği disiplinine önemli görevler düşmektedir.

Kaynaklar

- Arslan, M. (2012). İş-Aile ve Aile- İş Çatışmalarının Kadın Çalışanların İş Doyumlarına Etkisi. *Birey ve Toplum*, 2(3), 99-113.
- Ayan, S. (2007). Aile İçinde Şiddete Uğrayan Çocukların Saldırganlık Eğilimleri. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 8, 91-102.
- Ayçicek, A., Aktaş, G., & Çelen, Ö. (2006). Şanlıurfa ilindeki 69 çocuk tüberkülozu vakasının klinik, radyolojik ve epidemiyolojik özellikleri. *Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Dergisi*, 49, 205-212.
- Battal, A. (2008). *Boşanma Sebepleri, Bilimsel Araştırma Projesi Uygulama Sonuçları*. İstanbul: Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü ADAG Vakfı (Akademik Dayanışma Araştırma ve Geliştirme Vakfı) Eflatun Matbaacılık.
- Combs-Orme, T., & Thomas, K. (1997). Assesment of Troubled Families. *Social Work Research*, 21(4).
- Çebi, E., & Erdoğan, D. (2014). Stres Yönetimi Eğitiminin Polis Memurlarının Stres Belirtileri ve Algılanan Problem Çözme Becerisi Üzerine Etkisi. *Turkish Journal of Police Studies*, 16(1), 25-42.
- Çilli, A., Kaya, N., Bodur, S., & Özkan, İ. (2004). (2004). Ev kadınlarında ve çalışan evli kadınlarda psikolojik belirtilerin karşılaştırılması. *Genel Tıp Dergisi*, 14(1), 1-5.
- Giray, H., & Keskinoglu, P. (2006). İlkokul Öğrencilerinde Enterobius vermicularis Varlığı ve Etkileyen Etmenler. *Türkiye Parazitoloji Dergisi*, 30(2), 99-102.
- Kabaklı Çimen, L. (2015). 5. Öğretmenlerin Aile İşlevleri ile Mesleki Performans Düzeylerinin Karşılaştırılması. 2015;8.37. *Journal of International Social Research*, 8(37).
- Özçetin, A., Mayda, A., Karaca, A., & Akkuş, D. (2007). . Geniş Ailede Gelin Olmak Ruhsal Belirtileri Etkiliyor mu? *New Symposium Journal*, 45(3), 113-118.
- Petterson, J., & Hawley, D. (1998). "Effects of Stressor on Parenting Attitudes and Family Functioning in Primary Preventing Program". *Family Relations*, 47, 221-227.
- S., N. (2014). *Aile Danışmanlığı* (11 b.). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sardoğan, M., & Kaygusuz, C. (2006). Antisozyal Kişilik Bozukluğu Tanısı Almış ve Almamış Olan Bireylerin Duygusal Zeka Düzeyleri Açısından İncelenmesi. , 2006 (7) 1: 85–102. *Eğitim Dergisi*, 7, 85-102.
- Yıldırım, A., & Hacıhasanoğlu, R. (2011). Polis Meslek Yüksekokulu Öğrencilerinin Stresle Başa çıkma Düzeyleri ve Ruhsal Durumları. *TSK Korumucu Hekimlik Bülteni (TAF Preventive Medicine Bulletin), Periodical of Gulhane Medical Faculty Dpt. of Public Health*, 10(3), 293-302.

Ek-1

Extended English Abstract

Introduction: People live in interaction with family and society. Investigation and evaluation of intra familial and extra-familial factors which influences functions of family are in increasing importance. A family is defined as a healthy family if it performs family functions and provides complete satisfaction to members. Unhealthy families can arise in consequence of various incomplete family functions. Healthy families can build reciprocal balance in intra familial relations while unhealthy families can't.

Profession is an acquired title after a process which is performed for maintaining of life and demands intense education, work, fund of knowledge and developing of ability according to chosen job. Choosing a profession and a spouse for family are most important decisions of life. These two decisions effect life style and life fluency of the individual. In this study response of family functions according to profession groups were investigated.

Material and methods: In this study 153 individuals of various profession groups were evaluated who were applied to Family Medicine clinic of Medical Faculty between November 2006 and November 2007. Questionnaire were applied to individuals face to face.

Goodmen of participated families were distributed to 5 groups as health specialist, educator, technician (engineer, architecture and such), independent profession, constable (police). Samples were collected according to men profession groups via quota sampling. Individuals were included in by asking their profession. 60 questions were asked including name-surname, age of man, age of woman, profession of man, profession of woman, goodman of family (all are man), count of family members, monthly income, duration of marriage and Family Evaluation Scale (FES). Data were evaluated according to FES scoring chart.

Family Evaluation Scale: A self-report chart which evaluates family functions according to perception of families. FES was developed by clinical implementing of Mc Master Model of Family Functioning to families. It is comprised of 60 articles and 7 sub-scales. These are; problem solving (PS), communication (COM), roles (ROL), ability of emotional response (AER), showing required interest (SRI), control of behavior (CB) and general functions. It was asked to family members choose from test items which were favorable for them. Options gathered in 4 groups: complete approval, largely approval, somewhat approval and zero approval. Obtained points were summed for every sub-dimension and means were calculated. Thus for every family member 7 sub-scale scores were obtained. Theoretically 2 is a distinctive number and score means above 2 were accepted as an indicator of becoming unhealthy.

Destructive features of groups were determined with SPSS software. Mc Master FES score means were compared according to every group of men profession. In first comparison Kruskal-Wallis test were applied for general difference. Mc Winney test was applied to sub-groups for significance determination of Kruskal-Wallis test. Factorial ANCOVA was applied to see effects of various factors on Mc Master FES sub-groups together. Spearman correlation test was applied to Mc Master FES and other variables.

Findings: 153 individuals were included in the study. One spouse from every family (45 women and 108 men) were filled the scale. Goodman counts who were expressed by the family member who filled the scale were 30 educators, 31 health profession, 30 constable, 32 technician and 30 independent profession. Mean age of women who filled the scale was 30.3, mean first marriage age was 23.9, and mean marriage duration was 6.3 years. Determined ratio of marriage with same profession group was 66.7% in educators, 83.9% in health workers, 31.3 in technicians and with housewife 40% in constables and 50% in independent profession group.

In terms of profession group of women it was determined that 35% were health worker and 26% were housewife. In terms of income level it was lower from others in house wives and constables. Income was low because 40% of constables were married to house wives. Women professions were

compared according to McMaster and significant difference was found between McMaster factor scores of groups ($p < 0.001$). Scores of educators were found lower than other groups (indicator of positive situation) and scores of constable were found higher than other groups (indicator of negative situation). Two comparison were performed for factor means between worker sub-group and non-worker sub-group in women profession groups. Significant difference was observed between worker and non-worker sub-groups of women profession groups in terms of problem solving, communication, roles, ability of emotional response, showing required interest, general functions and total scores ($p < 0.001$).

Age, mean marriage duration and individual count of included constables were highest and monthly income were lowest. Of health workers age, mean marriage duration and individual counts were lowest while monthly income was highest. In terms of intra familial roles profession of men was more influential than profession of women. In comparison of men professions in terms of McMaster scores significant difference was found between groups generally. In correlation between questionnaire factor scores, as income level increases gradually increments were observed in roles, interest, control of behavior, general functions, ability of emotional response and factor of total score ($p < 0.001$).

Discussion: According to results of our study profession of men effects family functions. A difference was determined between profession groups in terms of total scores of problem solving, communication, roles, ability of emotional response, showing required interest, control of behavior and general functions. It was determined that income level was influential on intra familial roles. Profession of men influences total score with other parameters as well as without them. Profession of men influences total score together with income level. We can bind this situation to diverse richness of environment other than home, connection with world and developed ability of using the time of working women. It was determined that intra familial functions of educator and health worker families were better than other families. This result may be due to having enough equipment of educator and health worker families in practicing requirements of education-family-communication triangle. Intra familial communication scores and general scores of constables were significantly lower than other profession groups. This issue may be in relation with burnout. It was observed that ability of emotional response and factor of general function are getting lower as intra familial individual count increases, as compatible with literature. In our study, a negative correlation was seen between income level and intra familial roles, ability of emotional response, control of behavior, interest, general function points and general score. This shows us that as income level decreases, intra familial functions are effected in a negative manner.

As a result, it was determined that intra familial functions of families from profession groups of education and health worker are better than other families. We think that this result is related to lifelong education. It was determined that communication score and general score of constables were significantly lower than other profession groups. In constables who experiences burnout frequently, family relations have to be investigated and family support must be given when needed. In-service training programs about administration and informing of burnout is going to be beneficial in terms of treatment of family functions. In our study it was determined that as intrafamilial individual count rises and income level worsens intra familial functions influence in a negative manner. Training programs have to be planned and conducted in direction of parental demands. In this sense family oriented discipline of family medicine department have important tasks.

Ek-2

AİLE DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ

AÇIKLAMA: İlişikte aileler hakkında 60 cümle bulunmaktadır. Lütfen her cümleyi dikkatlice okuduktan sonra, sizin ailenize ne derecede uyduğuna kararveriniz. Önemliolan, sizin ailenizin nasıl gördüğünüzdür. Her cümle için 4 seçeneğe söz konusudur. (*Aynen Katılıyorum/ Büyük Ölçüde Katılıyorum/ Biraz Katılıyorum/ Hiç Katılmıyorum*)

Her cümle için yanıda 4 seçenek için de ayrı yerler ayrılmıştır. Size uygun seçeneğe (X) işareti koyunuz. Her cümle için uzun uzun düşünmeyiniz. Mümkün olduğu kadar çabuk ve samimi cevaplar veriniz. Kararsızlığa düşerseniz, ilk aklınıza gelen doğrultusunda hareket ediniz. Lütfen her cümleyi cevapladığınızdan emin olunuz.

CÜMLELER:	Aynen Katılıyorum	Büyük Ölçüde Katılıyorum	Biraz Katılıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Ailece ev dışında program yapmada güçlük çekeriz, çünkü aramızda fikir birliği sağlayamayız.	()	()	()	()
2. Günlük hayatımızdaki sorunların (problemlerin) hemen hepsini aile içinde hallederiz.	()	()	()	()
3. Evde biri üzgün ise, diğer aile üyeleri bunun nedenlerini bilir.	()	()	()	()
4. Bizim evde, kişiler verilen her görevi düzenli bir şekilde yerine getirmezler.	()	()	()	()
5. Evde birinin başı derde girdiğinde, diğerleri de bunu kendilerine fazlasıyla dert ederler.	()	()	()	()
6. Bir sıkıntı ve üzüntü ile karşılaştığımızda, birbirimize destek oluruz.	()	()	()	()
7. Ailemizde acil bir durum olsa, şaşırıp kalırız.	()	()	()	()
8. Bazen evde ihtiyacımız olan şeylerin bittiğinin farkına varmayız.	()	()	()	()
9. Birbirimize karşı olan sevgi, şefkat gibi duygularımızı açığa vurmaktan kaçınırız.	()	()	()	()
10. Gerekliğinde aile üyelerine görevlerini hatırlatır, kendilerine düşen işi yapmalarını sağlarız.	()	()	()	()
11. Evde dertlerimizi üzüntülerimizi birbirimize söylemeyiz.	()	()	()	()
12. Sorunlarımızın çözümünde genellikle ailece aldığımız kararları uygulayız.	()	()	()	()
13. Bizim evdekiler, ancak onların hoşuna giden şeyler söylediğimizde bizi dinlerler.	()	()	()	()
14. Bizim evde bir kişinin söylediklerinden ne hissettiğini anlamak pek kolay değildir.	()	()	()	()
15. Ailemizde eşit bir görev dağılımı yoktur.	()	()	()	()
16. Ailemizin üyeleri, birbirlerine hoşgörülü davranırlar.	()	()	()	()
17. Evde herkes başına buyruktur.	()	()	()	()
18. Bizim evde herkes, söylemek istediklerini üstü kapalı değil de doğrudan birbirlerinin yüzüne söyler.	()	()	()	()
19. Ailede bazılarımız, duygularımızı belli etmeyiz.	()	()	()	()
20. Acil bir durumda ne yapacağımızı biliriz.	()	()	()	()
21. Ailecek, korkularımızı ve endişelerimizi birbirimizle tartışmaktan kaçınırız.	()	()	()	()
22. Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize belli etmekte güçlük çekeriz.	()	()	()	()
23. Gelirimiz (ücret, maaş) ihtiyaçlarımızı karşılamaya yetmiyor.	()	()	()	()
24. Ailemiz, bir problemi çözdükten sonra, bu çözümün işe yarayıp yaramadığını tartışır.	()	()	()	()
25. Bizim ailede herkes kendini düşünür.	()	()	()	()
26. Duygularımızı birbirimize açıkça söyleyebiliriz.	()	()	()	()

27.Evimizde banyo ve tuvalet bir türlü temiz durmaz.	()	()	()	()
28.Aile içinde birbirimize sevgimizi göstermeyiz.	()	()	()	()
29.Evde herkes her istediğini birbirinin yüzüne söyleyebilir.	()	()	()	()
30.Ailemizde, her birimizin belirli görev ve sorumlulukları vardır.	()	()	()	()
31.Aile içinde genellikle birbirimizle pekiyi geçinemeyiz.	()	()	()	()
32.Ailemizde sert-kötü davranışlar ancak belli durumlarda gösterilir.	()	()	()	()
33.Ancak hepimizi ilgilendiren bir durum olduğu zaman birbirimizin işine karışırız.	()	()	()	()
34.Aile içinde birbirimizle ilgilenmeye pek zaman bulamıyoruz.	()	()	()	()
35.Evde genellikle söylediklerimizle, söylemek istediklerimiz birbirinden farklıdır.	()	()	()	()
36.Aile içinde birbirimize hoşgörülü davranırız.	()	()	()	()
37.Evde birbirimize, ancak sonunda kişisel bir yarar sağlayacak ilgi gösteririz.	()	()	()	()
38.Ailemizde bir dert varsa, kendi içimizde hallederiz.	()	()	()	()
39.Ailemizde sevgi ve şefkat gibi güzel duygular ikinci plandadır.	()	()	()	()
40.Ev işlerinin kimler tarafından yapılacağını hep birlikte konuşarak kararlaştırırız.	()	()	()	()
41.Ailemizde herhangi birşeye karar vermek her zaman sorun olur.	()	()	()	()
42.Bizim evdekiler sadece bir çıkarları olduğu zaman birbirlerine ilgi gösterir.	()	()	()	()
43.Evde birbirimize karşı açık sözlüyüz.	()	()	()	()
44.Ailemizde hiçbir kural yoktur.	()	()	()	()
45.Evde birinden birşey yapması istendiğinde mutlaka takip edilmesi ve kendisine hatırlatılması gerekir.	()	()	()	()
46.Aile içinde, herhangi bir sorunun (problemin) nasıl çözüleceği hakkında kolayca karar verebiliriz.	()	()	()	()
47.Evde kurallara uyulmadığı zaman ne olacağını bilmeyiz.	()	()	()	()
47.Bizim evde aklımıza gelen her şey olabilir.	()	()	()	()
49.Sevgi, şefkat gibi olumlu duygularımızı birbirimize ifade edebiliriz.	()	()	()	()
50.Ailede her türlü problemin üstesinden gelebiliriz.	()	()	()	()
51.Evde birbirimizle pekiyi geçinemeyiz.	()	()	()	()
52.Sinirlenince birbirimize küseriz.	()	()	()	()
53.Ailede bize verilen görevler pek hoşumuza gitmez çünkü genellikle umduğumuz görevler verilmez.	()	()	()	()
54.Kötü bir niyetle olmasa da evde birbirimizin hayatına çok karışıyoruz.	()	()	()	()
55.Ailemizde kişiler herhangi bir tehlike karşısında (yangın, kaza gibi) ne yapacaklarını bilirler, çünkü böyle durumlarda ne yapılacağı aramızda konuşulmuş ve belirlenmiştir.	()	()	()	()
56.Aile içinde birbirimize güveniriz.	()	()	()	()
57.Ağlamak istediğimizde, birbirimizden çekinmeden rahatlıkla ağlayabiliriz.	()	()	()	()
58.İşimize (okulumuza) yetişmekte güçlük çekiyoruz.	()	()	()	()
59.Aile içinde birisi, hoşlanmadığımız birşey yaptığında ona bunu açıkça söyleriz.	()	()	()	()
60.Probleminizi çözmek için ailecek çeşitli yollar bulmaya çalışırız.	()	()	()	()